

NVWOA Nieuwsbrief

augustus 2005, jaargang 10, nr. 3

Redactieadres: Hans de Groot Jeanne d'Arclaan 250 1183 BG Amstelveen tel.: 020 – 647 53 49 e-mail: hansvaio@planet.nl

In deze Nieuwsbrief...

- *Parapsycholoog / filosoof Hans Gerding bij de NVWOA over waarde en waarheid van betekenis bij grensoverschrijdende ervaringen.*
Vooruitblik op de Open Huis-bijeenkomst van 1 oktober.
- *Astrologie en de Universiteit: Is 'wetenschappelijk' onderzoek nuttig? Verslag lezing Faye Cossar*
- *Zonnestelsel-aangelegenheden*

Hans Gerding over waarde en waarheid van betekenis in grensoverschrijdende ervaringen

Overweldigende gebeurtenissen en ervaringen kan men wel 'toevallig' noemen of aan hersenprocessen toeschrijven, maar dat is dikwijls onbevredigend. Het doorvertalen van deze gebeurtenissen en ervaringen naar wetenschappelijk onderzoek is om andere redenen vaak onbevredigend. Vragen rondom waarde en waarheid op dit gebied wijzen naar buiten (het onderzoek) en naar binnen (de onderzoeker).

Aldus Hans Gerding n.a.v. ons verzoek om vanuit zijn specifieke deskundigheid eens bij ons te komen praten over enkele fundamentele vragen. Prof. dr. Hans Gerding is bijzonder hoogleraar filosofie aan de Faculteit der Wijsbegeerte van de Universiteit Leiden en directeur van het Parapsychologisch Instituut te Utrecht. Hij is ook experimenteel onderzoeker op het gebied van 'anomale cognitie', wetenschappelijk onderzoek naar informatieverwerving langs onverklaarde wegen.

Wij vroegen hem eens met ons mee te denken over vragen die ook bij onderzoek naar en beoefening van de astrologie van belang zijn, zoals wat mensen ertoe brengt om vanuit een bijzondere of grensoverschrijdende ervaring over te gaan naar vragen rond het werkelijkheidsgehalte ervan? En wat om vanuit de 'gegevenheden' in de werkelijkheid te vragen naar de 'zin' daarvan.

En dat leidde tot een afspraak. Schrijf het vast in uw agenda: 1 oktober 13.30 u., als altijd in de Kruisstraat 307 in Utrecht.

Astrologie en de Universiteit: Is 'wetenschappelijk' onderzoek nuttig?

Verslag van de lezing door Faye Cossar, op 7 mei 2005 samenvatting Hans van Oosterhout

Faye Cossar studeerde in juli 2004 af aan Bath Spa University College (Engeland) als Master of Arts in Cultural Astronomy and Astrology, waarmee ze een van de eerste zes 'graduates' van deze studierichting is.

De leerstoel Cultural Astronomy and Astrology¹ maakt deel uit van de School of Historical and Cultural Studies aan Bath Spa University. Het ontstaan ervan is te danken aan twee factoren. Ten eerste is er de financiële bijdrage door de Sophia Trust.² De Sophia Trust is een instelling die onderzoek naar astrologie aan verschillende universiteiten financiert uit een omvangrijk legaat. Ten tweede is er de persoon van Dr. Michael York, een

internationaal bekend godsdienstwetenschapper, specialist op het gebied van New Age, die erin slaagde deze leerstoel in een voor de universiteit acceptabele vorm te gieten. De doelstelling is daarbij, het onderzoek naar de plaats die de astrologie in de samenleving inneemt, die historische ontwikkelingen daarin, etc. Het al dan niet werkzaam zijn van astrologie wordt niet onderzocht. Dat laatste is, wat kennelijk de opening heeft geboden om astrologie een plaats aan deze universiteit te geven. Michael York was ook de eerste hoogleraar die deze leerstoel bezette. Inmiddels is hij emeritus en zijn plaats is ingenomen door Nick Campion.

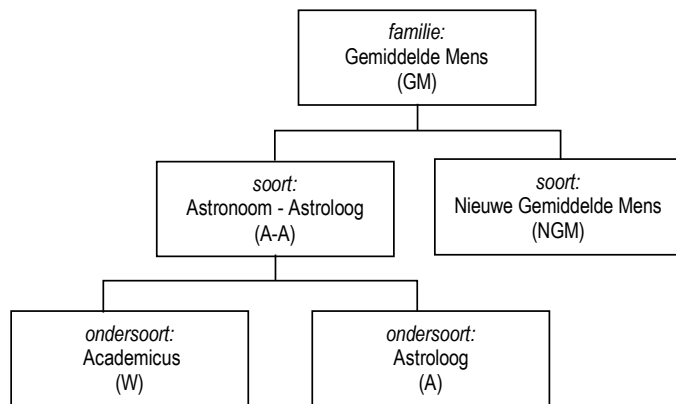
Ook aan andere universiteiten is de astrologie inmiddels vertegenwoordigd. Naast Bath Spa is dat in Engeland de cursus Cosmology and Divination³ als onderdeel van de studie Mysticism and Religious Experience aan de Universiteit van Kent, waar o.a. Geoffery Cornelius (van "The Moment of Astrology") werkzaam is. In de Verenigde Staten is er Kepler College⁴ in Seattle en, last-but-not-least, is er Leerstoelgroep "Geschiedenis van de hermetische filosofie en verwante stromingen"⁵ aan de Universiteit van Amsterdam.

Spreken over wetenschappelijk onderzoek roept onmiddellijk de vraag op wat 'wetenschappelijk' dan betekent. Een eenduidig antwoord bleek niet zo gemakkelijk te vinden. Omschrijvingen als 'in overeenstemming met feiten en regels van de wetenschap' brengen je niet veel verder. Het bleek er uiteindelijk op neer te komen dat wetenschap tot een systematisch geordend geheel van kennis dient te leiden en doorgaans aan de universiteit wordt beoefend. In veel gevallen lijkt het voornamelijk te gaan om het verzamelen van numerieke gegevens, die met statistische methoden worden verwerkt. Dat is echter te beperkt, het gaat om het verzamelen van kennis en daar komt meer aan te pas dan het verwerken van cijfers.

Gedurende de M.A. studie in Bath Spa dienen vier modules te worden gevolgd, waarvan er twee, Introduction to Cultural Astronomy and Astrology en Research Methods: Ethnography and Fieldwork verplicht zijn. Over die laatste gaat het in deze lezing, aan de hand van Faye Cossar's scriptie "The Terrible Forty-Five's".⁶ In haar afstudeerscriptie legt zij verband tussen de vormveldentheorie van Rupert Sheldrake^{7,8} en de astrologie. Het basisidee van Sheldrake's theorie is, dat geheugeninformatie is vastgelegd in velden die zich buiten het fysieke lichaam van planten, dieren of mensen bevinden. Naast de biologische consequenties gaat hij er vanuit dat deze vormvelden tevens verklaren hoe aangeleerd gedrag door de generaties heen wordt doorgegeven. De velden die vorm geven aan dierlijk en menselijk gedrag en aan sociale en culturele systemen kunnen worden beschouwd als vormvelden die een inherent geheugen bezitten. Leden van een bepaalde groep resoneren met het vormveld dat het karakter van die groep bepaalt maar dragen daar ook aan bij door hun eigen handelen. Dat heeft tot gevolg dat het veld niet statisch is maar langzaam verandert. Een astroloog bijvoorbeeld

kan, als lid van de groep astrologen, afstemmen op alles wat door eerdere astrologen gedaan is, maar kan het veld ook beïnvloeden. Als iemand tot een groep toetreedt, gewoonlijk via een procedure of ritueel, dan krijgt hij of zij daarmee toegang tot het vormveld van die groep en oefent er tegelijkertijd invloed op uit. Wie astrologie gaat leren krijgt, door resonantie met het 'astrologen-vormveld', toegang tot het collectief geheugen van vroegere astrologen, maar moet ook de traditionele normen van de groep accepteren. Wie vader of moeder wordt ondergaat iets vergelijkbaars: hij of zij kan afstemmen op het ouder-vormveld, dat voorheen niet toegankelijk was. De toegang tot het veld van de groep kinderlozen gaat daarmee echter verloren, men valt nu buiten die groep.

Een vormvelden kan een aantal deelvelden omvatten en zelf weer deel uitmaken van een groter veld. Die structuur laat zich beschrijven in termen van families, soorten en ondersoorten die zich in de loop van de tijd ontwikkelen. Voor academici en astrologen bijvoorbeeld:

Aanvankelijk was er het veld van de familie van de gemiddelde mens, dat het oudste is. Toen de mens naar de sterrenhemel ging kijken en zich ging verdiepen in wat daar te zien was en wat het kon betekenen ontstond binnen die familie een soort, de astronoom-astroloog, met het bijbehorende veld. In de zeventiende eeuw ontstond als nieuwe ondersoort de academicus. Het daarbij behorende vormveld begon zich te stabiliseren. Daarnaast ontstond een tweede, aanvankelijk instabiel veld, dat van de ondersoort astroloog, dat ook zijn vorm nog moest vinden. Het waren mensen als William Lilly die hier invloed uitoefenden, maar dat waren niet langer academici. De wetenschap werd geleidelijk aan de officieel erkende wetenschap, het wetenschapsveld nam werd een academisch veld en daarmee nam de resonantie van de astrologen met dit veld af. In de loop van de tijd is ook het astrologenveld stabiel geworden en nu zijn er twee verschillende velden ontstaan: dat van de academicus en dat van astroloog. Het gemakkelijkste is, om tot het ene of het andere te behoren. Wie deel wil zijn van beide heeft het moeilijk. Men kan denken aan Michel Gauquelin, die als onderzoeker van astrologie nooit door de wetenschap werd geaccepteerd. Het is met astrologen en wetenschappers als met paarden en ezels, die ooit tot dezelfde soort behoorden. Ze zijn uit elkaar gegroeid, hun vormvelden hebben zich van elkaar gescheiden en kruisen van die twee levert nu de muilezel op, onvruchtbaar, niet in staat zelf iets nieuws voort te brengen. Er lijkt geen vormveld te zijn voor deze groep. De beste weg voor astrologen lijkt te zijn om niet te proberen deel uit te maken van de wetenschap, maar hun eigen onderzoek te doen.

Waarom wordt er onderzoek gedaan? Faye Cossar onderscheidt een aantal verschillende redenen:

1. Trachten de werkzaamheid van astrologie te bewijzen. Voorbeelden daarvan zijn Vernon Clarke-achtige onderzoeken, de Astrotest en Deans onderzoek naar mensen die allemaal in dezelfde periode geboren zijn. Dit soort onderzoek heeft tot dusver weinig tot niets opgeleverd maar wel veel schade gedaan aan de reputatie van de astrologie. Het heeft dan ook weinig zin te trachten te bewijzen dat astrologie werkzaam is volgens een bepaald vooropgezet model. Beter is het om, in navolging van Sheldrake, dat te onderzoeken waarvan je weet dat het gebeurt. Dat betekent kijken naar de natuurlijke gang van zaken in plaats van laboratoriumsituaties te creëren.
2. Eigen kennis toetsen: Veel van wat men leert in astrologie-opleidingen wordt zonder meer geaccepteerd. Dat geldt ook voor veel ideeën die in kringen van astrologen de ronde doen. Men neemt die gemakkelijk van elkaar over, een kritische houding ontbreekt. Veel hiervan zou in contact met cliënten moeten worden getoetst.
3. Inzicht krijgen in een specifiek probleem. Faye Cossar propageert het samenwerken met niet-astrologen, wat de reputatie van de astrologie ten goede kan komen. Als voorbeeld noemt zij haar samenwerking met een loopbaanadviseur, waar de astrologische benadering sneller een loopbaanprofiel oplevert. Een tweede voorbeeld zijn haar gesprekken met Anne-Mei The, schrijfster van het boek *In de wachtkamer van de dood*⁹. Hier bood de symboliek van Saturnus meer inzicht bij een onderzoek naar het leven van ouderen in verzorgingstehuizen en daarbij optredende vraagstukken rondom verantwoordelijkheid.

Er zijn verschillende manieren om onderzoek te doen. De meest bekende is het kwantitatief onderzoek zoals dat in de wetenschap wordt gebruikt: statistische analyse van numerieke gegevens, het cijferwerk dus. Zoals gezegd heeft dit tot dusver voor de astrologie weinig bemoedigende resultaten opgeleverd. Mogelijk is meer te verwachten van kwalitatieve onderzoeksmethoden. Faye Cossar noemt er een aantal:

Etnografie (ethnography), zoals b.v. gebruikt door antropologen bij het bestuderen van culturen. Hier speelt het insider-outsiderprobleem: of de onderzoeker krijgt geen inzicht in de groep die hij bestudeert omdat hij er geen deel van uitmaakt, of, als hij er wel deel van uitmaakt loopt hij het risico zijn objectiviteit te verliezen.

Fenomenologie (phenomenology), verwant aan etnografie, wordt meer gebruikt voor psychologisch en godsdienstonderzoek. Het onderzoek richt zich hier op dingen die betekenis hebben voor de groep welke wordt bestudeerd. De eigen opvattingen van de onderzoeker kunnen het resultaat van het onderzoek kunnen beïnvloeden en moeten dus expliciet worden vermeld.

Onopvallende observatie (unobtrusive observation) is het observeren en verzamelen van gegevens zonder de groep op enigerlei wijze te beïnvloeden. Dit wordt wel het fly-on-the-wall perspectief genoemd: de onderzoeker is als een vlieg op de muur onzichtbaar aanwezig.

Bij *deelnemende observatie* (participative observation) neemt de onderzoeker juist deel aan de groep, met het doel informatie te verzamelen. Het streven is, om zo weinig mogelijk invloed uit te oefenen op het gebeuren in de groep, maar dat kan moeilijk zijn. Een voorbeeld hiervan is bovengenoemd onderzoek van Anne-Mei The.

Verhalend onderzoek (narrative enquiry) kan in alle bovenstaande gevallen worden toegepast maar bestaat ook als methode op zich. Het bestaat uit het beluisteren en trachten te analyseren van verhalen. Bedrijfsculturen zijn op deze manier onderzocht door Yannis Gabriel⁹. Volgens Faye Cossar zijn astrologen eigenlijk

verzamelaars van verhalen, reden waarom deze methode zich in het bijzonder zou lenen voor astrologisch onderzoek.

De verhalende methode heeft zij toegepast in haar essay¹⁰ voor de Research Module van de opleiding in Bath Spa. Als basis dient hier de astrologische levenslooptanalyse volgens Huber. Deze methode maakt gebruik van het zgn. "leeftijdspunt", dat zich in de loop van het leven langs de horoscoopcirkel beweegt. Het passeert daarbij een aantal crisispunten die met bepaalde leeftijden corresponderen. De diepste crisis zou liggen rond de leeftijd van 45 à 46 jaar, overeenkomend met een crisispunt in het achtste huis. Voor de details wordt verwezen naar de betreffende boeken van Bruno en Louise Huber^{12, 13}. In haar onderzoek vroeg Faye Cossar 18 proefpersonen een verhaal te schrijven over hun 45-ste levensjaar. en analyseerde die verhalen met de methode van Yannis Gabriel. Waar Gabriel zoekt naar bepaalde archetypen, tracht zij met name tekensymboliek op te sporen. In 15 van de 18 gevallen stuitte ze daarbij op Schorpioensymboliek, wat overeenkomt met de aard van het achtste huis. Deze methode verdient nadere uitwerking, met name het gebruik van een controlegroep (hoe vaak komt die Schorpioen-symboliek voor bij willekeurige verhalen?) en het vooraf vastleggen van indicatoren voor de aanwezigheid van bepaalde tekensymboliek.

Al werd de vraag uit de titel: "Is wetenschappelijk onderzoek nuttig?", in de lezing niet expliciet werd beantwoord, lijkt het antwoord toch te zijn: Ja, als je maar de goede methode kiest.

1. <http://www.bathspa.ac.uk/schools/historical-and-cultural-studies/sophia/>

2. <http://www.sophia-project.org.uk/>

3. <http://www.users.globalnet.co.uk/~7Ealfar2/doc/ma-cosdiv.htm>

4. <http://www.kepler.edu/index.html>

5. <http://www.amsterdamhermetica.com/>

6. Cossar, F. *Three Histories of Uranus*, 2004, te downloaden van www.astrozero.co.uk

7. Sheldrake, R. *A New Science of Life*, London 1983

8. Sheldrake, R. *The Presence of the Past*, London 1988

9. The, A-M, *In de wachtkamer van de dood*, Theoris, Amsterdam 2004/10. Gabriel, Y. *Storytelling in Organizations*, Oxford 2000

10. Cossar, F. *The Terrible Forty-fives, Astrological Research through Stories*, 2004

11. Huber, B. & L. *Lifeclock volume 1*, York Beach, 1982

12. Huber, B. & L. *Lifeclock volume 21*, York Beach, 1986

Nieuwe planeet?

Onlangs werd de ontdekking bekend gemaakt van een in 2003 ontdekt hemellichaam binnen ons zonnestelsel. Het voorlopig 2003 UB313 genoemde object draait in 560 jaar rond de zon op een afstand van 97 maal die van de aarde. Gezien de omvang (1,5 maal die van Pluto) zou het volgens astronoom Mike Brown van de NASA een planeet moeten heten. Probleem voor astrologen is dat er vermoedelijk nog veel ontdekt zullen worden, ook nog aanzienlijk groter. Moeten die allemaal van betekenis voorzien?

Hoe ver kan je gaan?

Astrologe klaagt NASA aan voor vernielen komeet

De Russische astrologe Marina Bai eist een schadevergoeding van de NASA omdat de Amerikaanse ruimtevaartorganisatie de komeet Temple 1 heeft beschadigd. De astrologe is van mening dat haar horoscoop daardoor is verstoord en de NASA heeft met deze daad haar spirituele rechten geschonden.

De sonde Deep Impact vuurde afgelopen weekeinde een projectiel af. Dat botste maandagochtend tegen de komeet. Volgens astrologe Marina Bai is nu de baan van de komeet veranderd en kan zij haar werk niet meer naar behoren doen. Ze wil daarom 300 miljoen dollar van de NASA.

Bai probeerde eerder het NASA-experiment tegen te houden. De rechtbank wilde de zaak uiteindelijk laten voorkomen, maar toen was het al te laat om Temple 1 te redden.

Volgens haar advocaat berust Bai's zaak tegen de NASA op solide juridische grond.

bron: <http://www.nu.nl>

Uniek zonnestelsel

In aansluiting op het bericht hierboven is het interessant om stil te staan bij de volgens Frederic A. Rasio uitzonderlijke structuur van ons zonnestelsel, waarin de samenstellende hemellichamen al miljarden jaren min of meer non-destructief samengaan. Dat kan heel anders en voor zover de astronomische blik reikt is dat vermoedelijk ook heel anders, zo leidde Rasio af uit computersimulaties van zonnestelsels in wording die hij uitvoerde om inzicht te krijgen in het verschijnsel dat tot nu toe ontdekte planeten buiten het zonnestelsel steeds als enige planeet op kleine afstand rond hun ster draaien. De massa van deze exoplaneten is vergelijkbaar met die van Jupiter. Zonnestelsels in wording verkeren volgens Rasio in het algemeen in een dermate toestand van instabiliteit dat vrijwel alleen de structuur waarin er één planeet overblijft kan voortkomen uit het geweld dat zich bij het ontstaan doet gelden. Kleinere planeten, als ze er al zijn geweest, hebben weinig bestaanskans in een baan rond de betreffende ster. Hun banen zijn namelijk zo excentrisch dat ze ofwel op drift raken of worden opgeslokt door de centrale ster.

Wat geeft ons zonnestelsel de stabiliteit die ertoe heeft geleid dat er al miljarden jaren vrijwel niets verandert? Dat zou kortweg gezegd samenhangen met de combinatie van een grote planeet (Jupiter) die qua massa een enkelvoudige dominante factor is, en daarbij een aantal kleinere planeten die allemaal – en dat is een uitzonderlijke aangelegenheid – in een min of meer cirkelvormige baan om de centrale ster terecht zijn gekomen. Leven zou zich in een andere situatie niet hebben kunnen ontwikkelen. Een interessante vraag voor astrologen is of er ook dan astrologische principes werkzaam zijn.

De NVWOA Nieuwsbrief is een uitgave van de Nederlandse Vereniging voor Wetenschappelijk Onderzoek van de Astrologie.

Bestuur NVWOA:

Voorzitter / waarnemend penningmeester): drs. F. Vernooij, Prof. H. de Vrieslaan 9, 3571 GE Utrecht, tel. 030 - 271 15 66, e: tover@hetnet.nl;

Secretaris: Hans van Oosterhout, Turkooisdrift 10 3436 BG Nieuwegein tel.: 030 -603 37 99, e: hans@hvoosterhout.demon.nl.

Drs. A.G. Bruining, Petemoederslaan 11 bis a 3552 AH Utrecht, tel. 030 - 273 29 54, e: lexbruin@worldonline.nl;

Redactie Nieuwsbrief: Hans de Groot, Jeanne d'Arclaan 250, 1183 BG Amstelveen, tel. 020 - 647 53 49, e: hansvaio@planet.nl

Website: NVWOA: <http://home.worldonline.nl/~lexbruin/index.htm>